TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2008. gada 2. oktobrī *

Lieta C-372/07

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši EKL 234. pantam, ko *Supreme Court* (Īrija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2007. gada 30. jūlijā un kas Tiesā reģistrēts 2007. gada 6. augustā, tiesvedībās

Nicole Hassett

pret

South Eastern Health Board,

klātesot:

Raymond Howard,

* Tiesvedības valoda — angļu.

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd,

un

Cheryl Doherty

pret

North Western Health Board,

klātesot:

Brian Davidson,

Medical Defence Union Ltd,

MDU Services Ltd.

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs P. Janns [*P. Jann*], tiesneši A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], M. Ilešičs [*M. Ilešič*] un Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*],

ģenerāladvokāts Ī. Bots [*Y. Bot*],
sekretāre L. Hjūleta [*L. Hewlett*], galvenā administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2008. gada 12. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *Medical Defence Union Ltd* un *MDU Services Ltd* vārdā — R. Borke [*R. Bourke*], *solicitor*, kā arī B. Marejs [*B. Murray*], *BL*, un N. Traverss [*N. Travers*], *BL*,

— R. Hovarda [*R. Howard*] un B. Dāvidsona [*B. Davidson*] vārdā — D. Makdonalds [*D. McDonald*], *SC*, un E. Regans [*E. Regan*], *SC*,

— Īrijas valdības vārdā — D. O'Hagans [*D. O'Hagan*], pārstāvis, kam palīdz Dž. O'Reilijs [*J. O'Reilly*], *SC*,

— Eiropas Kopienu Komisijas vārdā — A. M. Rušo-Žoē [*A.-M. Rouchaud-Joët*] un M. Vailderspins [*M. Wilderspin*], pārstāvji,

ņemot vērā pēc ģenerāladvokāta uzklausīšanas pieņemto lēmumu izskatīt lietu bez ģenerāladvokāta secinājumiem,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās (OV 2001, L 12, 1. lpp.) 22. panta 2. punktu.

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar tiesvedību starp R. Hovardu un B. Dāvidsonu (turpmāk tekstā — "mediķi") un ārstu arodapvienību *Medical Defence Union Ltd* un *MDU Services Ltd* (turpmāk tekstā abas kopā sauktas — "*MDU*") par lūgumu atlīdzināt

zaudējumus un/vai kompensēt visas summas, kas katrai no šīm personām zaudējumu atlīdzības veidā varētu būt jāmaksā ārstniecības iestādei, kurā tās ir nodarbinātas, saistībā ar tiesvedību par zaudējumu atlīdzību profesionālo pienākumu nepienācīgas izpildes dēļ, ko pret šīm ārstniecības iestādēm ierosinājušas N. Haseta [*N. Hassett*] un Š. Dohertija [*C. Doherty*].

Atbilstošās tiesību normas

3 Regulas Nr. 44/2001 preambulas vienpadsmitā apsvēruma redakcija ir šāda:

"Jurisdikcijas normām jābūt ļoti skaidri nosakāmām, un tām jābalstās uz principu, ka jurisdikcijas pamatā parasti ir atbildētāja domicils un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažās skaidri noteiktās situācijās, kurās tiesas prāvas priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. [..]"

4 Regulas 2. panta 1. punktā ir paredzēts:

"Saskaņā ar šo regulu, personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, neatkarīgi no viņu pilsonības var iesūdzēt attiecīgās dalībvalsts tiesā."

5 Regulas 5. pantā ir noteikts:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, citā dalībvalstī var iesūdzēt:

1. a) lietās, kas attiecas uz līgumiem, attiecīgās saistības izpildes vietas tiesā;

[..]

3. lietās, kas attiecas uz kaitējumu vai neatļautu rīcību, tās vietas tiesā, kur kaitējums noticis vai varējis [var] notikt;

[..].”

6 Saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 6. pantu:

“Personu, kuras domicils ir kādā dalībvalstī, var arī iesūdzēt:

[..]

2. kā trešo personu lietā par garantiju vai galvojumu vai jebkurā citā tiesvedībā pēc trešo personu pieteikuma tiesā, kurā ierosināta pamattiesvedība, ja vien tā nav ierosināta vienīgi ar mērķi atņemt tās tiesas jurisdikciju, kas viņa lietā būtu kompetenta;

[..].”

7 Saskaņā ar minētās regulas 22. pantu:

“Šādām tiesām ir izņēmuma jurisdikcija neatkarīgi no domicila:

[..]

2. tiesvedībā, kuras priekšmets ir uzņēmējsabiedrību, citu juridisku personu vai fizisku vai juridisku personu apvienību struktūras spēkā esamība, to spēkā neesamība vai izbeigšanās vai to orgānu pieņemto lēmumu likumīgums, tās dalībvalsts tiesā, kurā atrodas uzņēmējsabiedrības, juridiskas personas vai apvienības mītne. [..]

[..]”

Pamata lieta un prejudiciālais jautājums

8 No iesniedzējtiesas lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu izriet, ka attiecīgo lietu pamatā ir divas prasības par zaudējumu atlīdzību, ko pret divām Īrijas ārstniecības iestādēm Īrijas tiesās cēlušas N. Haseta un Š. Dohertija sakarā ar it kā nodarīto būtisko kaitējumu, kas radies šajās iestādēs nodarbināto mediķu profesionālo pienākumu nepienācīgas izpildes dēļ.

9 Šo prasību ietvaros šīs ārstniecības iestādes lietā kā trešās personas ir pieaicinājušas attiecīgos mediķus, vēršot pret tiem prasību par samaksu vai zaudējumu atlīdzību saistībā ar iepriekš minētajām prasībām par zaudējumu atlīdzību.

10 Faktu rašanās brīdī šie mediķi bija *MDU* biedri. *MDU* ir ārstu arodapvienība, kuras juridiskā forma ir sabiedrība ar ierobežotu atbildību, kas dibināta saskaņā ar Anglijas tiesībām. Tās mītne atrodas Apvienotajā Karalistē, un viena no tās galvenajām funkcijām ir tās biedru zaudējumu atlīdzināšana lietās, kas saistītas ar to profesionālo pienākumu nepienācīgu izpildi.

11 Ņemot vērā iepriekš minēto, attiecīgie mediķi lūdza *MDU* izmaksāt zaudējumu atlīdzību un/vai kompensēt visas summas, kas katram no šiem mediķiem varētu būt jāmaksā attiecīgajām ārstniecības iestādēm. Pamatojoties uz *MDU* statūtu 47. un 48. pantu, kuros noteikts, ka *MDU* valdei, lemjot par lūgumu atlīdzināt zaudējumus, ir absolūta rīcības brīvība, *MDU* pieņēma lēmumu noraidīt šo mediķu iesniegtos lūgumus par zaudējumu atlīdzību.

12 Uzskatot, ka ar lēmumiem, ar kuriem noraidīti lūgumi atlīdzināt zaudējumus, ir pārkāptas to statūtos noteiktās tiesības, attiecīgie mediķi, pamatojoties uz *High Court* 2005. gada 22. jūnija rīkojumu, kā trešo personu lietā pieaicināja *MDU*.

13 *MDU* izvirzīja procesuālu iebildi par šī rīkojuma atcelšanu. Tā apgalvoja, ka pret to izvirzīto prasību priekšmets ir tās valdes pieņemto lēmumu spēkā esamība un tādēļ uz tām attiecas Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkts, kā rezultātā jurisdikcija ir tikai un vienīgi Anglijas tiesām, nevis Īrijas tiesām.

14 Attiecīgie mediķi savukārt norādīja, ka, ņemot vērā to prasību raksturu, jurisdikcija Īrijas tiesām ir atbilstoši Regulas Nr. 44/2001 5. panta 1. un 3. punktam un 6. panta 2. punktam. Attiecīgie mediķi it īpaši uzskatīja, ka, pirmkārt, *MDU*, pienācīgi neizskatot tai iesniegtos lūgumus par zaudējumu atlīdzību, ir pārkāpusi savus līgumtiesiskos pienākumus. Otrkārt, tā kā *MDU* jau bija sniegusi palīdzību attiecīgajiem mediķiem, nodrošinot to aizstāvību tiesvedībā sakarā ar profesionālo pienākumu nepienācīgu izpildi, tā nedrīkstēja atteikties izmaksāt zaudējumu atlīdzību tik vēlīnā procesa stadijā.

15 *MDU* izvirzītā procesuālā iebilde tika noraidīta, pamatojoties uz to, ka mediķu prasības neietilpst minētās regulas 22. panta 2. punkta piemērošanas jomā. *MDU* iesniedza apelācijas sūdzību *Supreme Court*, kas nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Gadījumā, kad mediķi izveido arodapvienību, kuras juridiskā forma ir sabiedrība, kura tiek dibināta saskaņā ar dalībvalsts tiesību normām, ar mērķi tās biedriem, kas praktizē šajā un citā dalībvalstī, sniegt palīdzību un kompensāciju attiecībā uz to profesionālo darbību, un šādas palīdzības vai kompensācijas sniegšana ir atkarīga no šīs sabiedrības valdes lēmuma, kura pieņemšanā saskaņā ar tās statūtiem valdei ir neierobežota rīcības

brīvība, vai tiesvedība, kurā citā dalībvalstī praktizējošs mediķis apstrīd saskaņā ar šiem statūtiem pieņemtu lēmumu par atteikumu sniegt viņam palīdzību vai piešķirt kompensāciju, pamatojoties uz to, ka sabiedrība ir pārkāpusi līgumtiesiskās vai citas attiecīgā mediķa tiesības, ir uzskatāma par tādu tiesvedību, kuras priekšmets ir sabiedrības institūcijas lēmuma spēkā esamība [Regulas (EK) Nr. 44/2001] 22. panta 2. punkta izpratnē tādējādi, ka dalībvalsts, kurā sabiedrībai ir domicils, tiesām ir izņēmuma jurisdikcija?"

Par prejudiciālo jautājumu

16 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā Tiesai, vai Regulas (EK) Nr. 44/2001 22. panta 2. punkts ir interpretējams tādējādi, ka tāda prasība kā pamata lietā izskatāmā prasība, kuras ietvaros viens no lietas dalībniekiem apgalvo, ka ar sabiedrības institūcijas pieņemto lēmumu ir tikušas pārkāptas tiesības, kas, kā uzskata šis lietas dalībnieks, tam izriet no šīs sabiedrības statūtiem, attiecas uz sabiedrības institūciju pieņemto lēmumu spēkā esamību šīs tiesību normas izpratnē.

17 Lai varētu atbildēt uz šo jautājumu, ir jāatceras, ka, pirmkārt, Regulas Nr. 44/2001 normas ir jāinterpretē autonomi, saistībā ar regulas sistēmu un mērķiem (skat. it īpaši 2006. gada 13. jūlija spriedumu lietā C-103/05 *Reisch Montage*, Krājums, I-6827. lpp., 29. punkts).

18 Otrkārt, saskaņā ar Regulas Nr. 44/2001 preambulas vienpadsmito apsvērumu jurisdikcijas pamatā parasti ir atbildētāja domicils un jurisdikcijai vienmēr ir jābūt pieejamai ar šādu pamatojumu, izņemot dažas skaidri noteiktas situācijas, kurās tiesas

prāvas priekšmets vai pušu autonomija garantē citu sasaistes faktoru. Līdz ar to šādi gadījumi ir interpretējami šauri.

19 Tiesa ir pieņēmusi tieši šādu interpretāciju saistībā ar 1968. gada 27. septembra Konvencijas par jurisdikciju un spriedumu izpildi civillietās un komerclietās (OV 1972, L 299, 32. lpp.; turpmāk tekstā — "Briseles konvencija") 16. panta noteikumiem, kas būtībā ir identiski Regulas Nr. 44/2001 22. pantā ietvertajiem noteikumiem. Tiesa šajā saistībā ir nospriedusi — tā kā šie tiesību noteikumi ir uzskatāmi par izņēmumu no Briseles konvencijas vispārīgajām normām par jurisdikciju, tie nav interpretējami plašāk, kā to prasa šo noteikumu mērķis, jo to rezultātā lietas dalībniekiem tiek liegta iespēja izvēlēties attiecīgo tiesu un dažos gadījumos lietas dalībnieki būtu pat spiesti vērsties tādā tiesā, kas nav neviena lietas dalībnieka domicila valsts tiesa (skat. 1977. gada 14. decembra spriedumu lietā 73/77 *Sanders*, *Recueil*, 2383. lpp., 17. un 18. punkts; 2000. gada 27. janvāra spriedumu lietā C-8/98 *Dansommer*, *Recueil*, I-393. lpp., 21. punkts, kā arī 2006. gada 18. maija spriedumu lietā C-343/04 *ČEZ*, Krājums, I-4557. lpp., 26. punkts).

20 Kā to apstiprina arī Ženāra [*Jenard*] ziņojums par Briseles konvenciju (OV 1979, C 59, 1. lpp.), šāda izņēmuma, kas paredz sabiedrības domicila dalībvalsts tiesu izņēmuma jurisdikciju, galvenais mērķis ir jurisdikcijas centralizēšana ar mērķi izvairīties no pretrunīgiem lēmumiem attiecībā uz sabiedrību pastāvēšanu un to institūciju pieņemto lēmumu spēkā esamību.

21 Kā izriet no šī ziņojuma, sabiedrības domicila dalībvalsts tiesas var vislabāk izskatīt šāda veida lietas, jo sabiedrībai piemērojamās publicitātes prasības tiek izpildītas tieši šajā valstī. Šādas izņēmuma jurisdikcijas piešķiršana šīm tiesām līdz ar to notiek pienācīgas tiesvedības norises interesēs (šajā sakarā skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Sanders*, 11. un 17. punkts).

22 Pretēji *MDU* apgalvotajam no iepriekšējos punktos minētajiem principiem tomēr neizriet, ka, lai varētu piemērot Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punktu, pietiek ar to vien, ka tiesā celtajai prasībai ir kaut kāda saistība ar sabiedrības institūcijas pieņemto lēmumu (pēc analoģijas ar Briseles konvencijas 16. panta 1. punktu skat. 1994. gada 17. maija spriedumu lietā C-294/92 *Webb*, *Recueil*, I-1717. lpp., 14. punkts, un iepriekš minēto spriedumu lietā *Dansommer*, 22. punkts).

23 Kā norādījuši attiecīgie mediķi, ja visas lietas par sabiedrības institūcijas pieņemtajiem lēmumiem ietilptu Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkta piemērošanas jomā, tas patiesībā nozīmētu, ka visas pret sabiedrību celtās prasības, neraugoties uz to, vai tām ir līgumtiesisks, delikta vai kāds cits raksturs, gandrīz vienmēr ietilptu sabiedrības domicila dalībvalsts tiesu kompetencē.

24 Tomēr šādas šī panta interpretācijas rezultātā attiecīgajai izņēmuma jurisdikcijai būtu pakļautas gan tās lietas, kurās nevar tikt pieņemti pretrunīgi lēmumi par sabiedrības institūciju pieņemto lēmumu spēkā esamību, jo šajās lietās pieņemtais nolēmums nekādi neietekmē šo lēmumu spēkā esamību, gan arī tās lietas, kas nekādā veidā neietver sabiedrībai piemērojamo publicitātes prasību pārbaudi.

25 Šāda interpretācija līdz ar to paplašinātu Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkta piemērošanas jomu, pārsniedzot to, ko prasa šī panta mērķis, kas minēts šī sprieduma 20. un 21. punktā.

26 Kā pareizi norādījuši attiecīgie mediķi un Eiropas Kopienu Komisija, no tā izriet, ka minētais pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas attiecas vienīgi uz tādām prasībām, kuru ietvaros viens no lietas dalībniekiem apstrīd sabiedrības institūcijas pieņemta lēmuma

spēkā esamību saskaņā ar piemērojamajām sabiedrību tiesībām vai sabiedrības statūtu noteikumiem, kas attiecas uz sabiedrības institūciju darbības kārtību.

27 Tomēr no iesniedzējtiesas lēmuma par prejudiciāla jautājuma uzdošanu neizriet, ka mediķi būtu izvirzījuši šādus apsvērumus *High Court*.

28 Būtībā pamata lietās attiecīgie mediķi neapstrīd, ka saskaņā ar tās statūtiem *MDU* valdei bija tiesības pieņemt lēmumu, ar kuru tiek noraidīts to iesniegtais lūgums par zaudējumu atlīdzību.

29 Šie mediķi tomēr apstrīd šo tiesību īstenošanas veidu. Šajā gadījumā tie apgalvo, ka *MDU* pati pēc savas ierosmes ir noraidījusi to iesniegto lūgumu par zaudējumu atlīdzību, padziļināti nepārbaudot šo lūgumu, un tādējādi ir pārkāpusi tiesības, kas, kā uzskata attiecīgie mediķi, tiem kā *MDU* biedriem izriet no tās statūtiem.

30 Līdz ar to pamata lietas, kas norisinās starp minētajiem mediķiem un *MDU*, neietilpst Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkta piemērošanas jomā.

31 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Regulas Nr. 44/2001 22. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamata lietā izskatāmā prasība, kuras ietvaros viens no lietas dalībniekiem apgalvo, ka ar sabiedrības institūcijas pieņemto lēmumu ir tikušas pārkāptas tiesības, kas, kā uzskata šis lietas dalībnieks, tam izriet no šīs sabiedrības statūtiem, neattiecas uz sabiedrības institūciju pieņemto lēmumu spēkā esamību šīs tiesību normas izpratnē.

Par tiesāšanās izdevumiem

32 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Tiesāšanās izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto lietas dalībnieku tiesāšanās izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

Padomes 2000. gada 22. decembra Regulas (EK) Nr. 44/2001 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 22. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tāda prasība kā pamata lietā izskatāmā prasība, kuras ietvaros viens no lietas dalībniekiem apgalvo, ka ar sabiedrības institūcijas pieņemto lēmumu ir tikušas pārkāptas tiesības, kas, kā uzskata šis lietas dalībnieks, tam izriet no šīs sabiedrības statūtiem, neattiecas uz sabiedrības institūciju pieņemto lēmumu spēkā esamību šīs tiesību normas izpratnē.

[Paraksti]